

ŠTIRI NOVOSTI IZ ZBRIRKE ZA MLADE BRALCE

Mladinska knjiga v Ljubljani nas s svojimi zbirkami povezuje s svetom; ta svet nam tudi odpira. Tako ga imamo možnost dihati in se nadihati tudi zares svežega zraka. Pred časom (1990) je v uveljavljeni zbirki *Odisej*, ki jo večje in poznavalsko krmari Marko Uršič, izšlo zagotovo eno najlepših del o mladi ljubezni, kar jih je doslej napisanih: *Kronika ljubzenskih pripetljajev* Poljaka Tadeusza Konwickega. Prevod je enakovreden izvorniku, oskrbel ga je naš znani polonist Tone Pretnar.

Lepo je to delo zato, ker je v njem spregovorjeno predvsem o mladih, ki se ne marata odreči svojemu najčistejšemu, najiskrenejšemu čustvu, čustvu prve ljubezni. Na družabni lestvici po poljskih merilih v letu 1939, tik pred izbruhom druge svetovne vojne, tako zelo vsaksebi, da še misliti ni na razumevanje dekletovih imenitnih staršev, kaj šele na kaj več, sta tako Alina kot Vitek že na samem začetku obsojena na vlogo nesrečnih ljubimcev, zaljubljenec, ki neomajno vztrajata v svoji odločitvi, da se ne odrečeta, celo za ceno življenja ne, tej ljubezni.

In tu se kronika te mlade ljubezni pravzaprav loči od podobnih zgodb: pisatelj se umakne, dogajanje prepusti protagonistom, da svoje mlade dni v rodni Vilni pomladi in poleti 1939 živita. Kratko malo živita. Živita presunljivo prepričljivo, a hkrati pretresljivo prelepo. Z redko tankočutnostjo dopušča pisatelj, da se dnevi zapisujejo sami, da se polnijo z vsebino sami. Kajti spomin je povsem svež – če domnevamo, da se skozi strani pretakajo avtobiografski tokovi, saj je avtor doma iz Vilne. In kako bi tudi ne bil spomin svež – take tragične mlade ljubezni pozna vsako mesto, vsak kraj. Le malo jih je pa doživelo prepesnitev v visoko pesem ljubezni; Konwickemu se je to popolnoma posrečilo. Ravno zaradi tega, ker je dovolil življenju, naj samo govori, naj vodi in spremlja Alino in Vit-

ka, ko skušata utirati pot svoji enkratni, neponovljivi, edinstveni ljubezni, ki jo občutita kot tisto pravo, prvo, najtrajnejšo ljubezen za vse čase do smrti. Tudi ne preseneča, da že od začetka sploh ne dvomita, da jima je zla sreča naravni sovražnik. A to ju ne more omajati. Kar se je tako nenadoma sprožilo v njiju, ljubezen na prvi pogled, sprejmeta kot svojo edino možnost. Drugega zanju ni. Ne obstaja. In to ne na kak romantični način, o katerih so bile popisane debele knjige, pa morebiti sploh niso prepričale. Ne. Vitko ve, da je Alina edina, zaradi katere želi živeti; brez nje pa želi umreti. In Alina ve, da se mu ne bo odrekla, raje spije strup. Ker Vitko je tisti, ki ji pomeni življenje, brez njega torej zanju življenja ni. To bi morali domači, sočasno njuni nasprotniki oziroma nasprotniki njune ljubezni, kratko malo vedeti. In če ne vedo, ne morejo doumeti, bosta prostovoljno dala temu življenju slovo. Zavestno. Kajti z najtanjšim posluhom mladosti in mladih src, ki še znajo prisluškovati v neskončne daljave, vesta Alina in Vitko, da nima nihče pravice posegati v njuno odločitev v imenu starševske ali kakršnekoli modrosti in morale. Zanju ni dileme. Zanju v celoti velja tisto, kar je veliki Anglež v svojem spevu o tragični ljubezni Romea in Julije razodel vsem, ki imajo ušesa, da slišijo: da je namreč prva ljubezen v življenju slehernega človeka najpomembnejši čas, ki ostaja bistven vse do smrti.

Če govorita Romeo in Julija v renesančnem jeziku in razmišljata v okviru svojega časa, pa sta Vitek in Alina sodobna otroka sodobne Evrope ob koncu tridesetih let. Kljub temu je njun instinkt tako izostren, da je zaveza prav njemu, se pravi odločitvi za ljubezen, navzlic najhujšemu nasprotovanju zavestna odločitev. Odločitev dveh, po letih mladih, po spoznanju in občutenju pa starih kot svet, na katerem, kot vesta oba zelo dobro, je za preživetje in ohranitev možna edinole ljubezen.

Tak nagoni občutek, ohranjen iz ko-

lektivnega spomina v zavesti posameznika, je čudovit in obenem pogostoma na pogin obsojen, saj ga civilizacija nehoti ali nezavedno vse bolj pobija že v otroku, namesto da bi ga krepila. S tem ugaša vse več vrojenega, kar nas more varno voditi čez prepadne strmine po vegastih stezicah sodobnega odtujevanja naravnemu. Vse več se vnaša "plastičnega", ponarejenega, s čimer ugaša tudi naravni odnos do čustvovanja.

Vitek se tega zaveda, ker je bistrejši in bolj načitan in ker zna zreti skozi več kot dvoje oči. Pisatelj je v vložkih o Vitkovem (ali svojem?) premišljanju o človeku, njegovi dosojenosti, spoznanjih, naravi dal bralcu polno vrečo možnosti za lastno tuhtanje. In kako nujno potrebno! Če naj se končno že znebimo imitacij, te pogube sodobnega časa.

Kajti Vitkova in Alinina ljubezen je prvinska. Čeprav iz plemiške družine, pa je Alina drugačna od vrstnic, ki so ji tudi na družabni lestvici enakovredne. Ne pristaja na nasilje zoper naravo, ki živi v svoji neponarejeni podobi v sleherniku, dokler je ne dovoli prekriti s sintetiko takšne ali drugačne vrste. Podzavestno ve, da ima svoje naravno človeško pravo do po svojem srcu izbrane ljubezni. Kaj ji preostane, če ji odrečejo to temeljno pravico, ki jo terja srce, še nedotaknjeno in zato povsem razsodno? Ljubezni ne smeš zapreti v kletko. Ne smeš ji nataktniti lisic družbinih pogledov nanjo. Kaj le-ta terja, je nepomembno. Pomembna je svobodna odločitev za ljubezen. In Vitko in Alina sta se odločila, ker izbire zanju druge ni bilo. Nobene druge rešitve ni moglo biti. Vsaj ne v tistem času in tistem pogledu na odnose med ljudmi.

Zato je pri tolikšni zavesti in zrelem presojanju, četudi od okolja ocenjenem za nezrelo, taka nujna odločitev edino možna. Boj zoper nesvobodo traja tako dolgo, kot obstaja človeški rod. Boj zoper nasilje nad ljubeznijo je najvišja oblika boja zoper nesvobodo.

Tadeusz Konwicki je vpletel v osred-

nji tok dogajanja veliko obrobnih, navidez stranskih dnevnih, trenutnih dogodkov. Vendar to sploh niso. Z njimi je osvetlil Poljsko in Vilno tistega časa, ljudi z vsotipiko misli, govorjenja, življenjskega sloga. Ena najbolj posrečenih oseb je zagotovo Vitkov dedek, kakor je s svojimi dejanji zgovornejši kot vsi opisi odnosov med različnimi narodnostmi v Vilni Vitkov prijatelj Nemeč Engel. V tistih napehtih časih se kot Nemeč počuti kot izvržek, saj visi z vsemi čustvi na Vilni, Poljski, na sošolcih, jeziku: predstavlja upanja polno stopnjo ozaveščenosti in s tem napora proti sovraštvu med nacijami. Samo kdor je doumel ljubezen v njenem najglobljem smislu, lahko napiše tako lepe strani o ljubezni in njenih, kljub mladosti zrelih zagovornikih in sočasno žrtvah že skrepenele okolice mrtvih src.

+++++

Drugo prikupno, nadvse prikupno novost nam ponuja zbirka Pisanice. Naturaliziranega Angleža Roalda Dahla najbrž ni treba več predstavljati. Zapisal se je v srca mladih bralcev, pa tudi po njegovih scenarijih posneti filmi so nam že bili na voljo.

S knjigo *Matilda* pa kot da bi prekosil samega sebe. Popolna zrelost? Izkušnje z okusom otrok, posebej lastnih? Kakorkoli že, posrečilo se mu je pri dvaindesetih ustvariti eno najprivlačnejših branj, kar jih je bilo kdaj napisanih o šolskih klopek in iz njih. Morda bo kdo menil, komu le koristi tolikšno "pretiravanje" in karikiranje zlasti ravnateljice pa za navrh še prav pravljlični zaključek pripovedi. Vsak tak naj se čimprej zave, da sodobnega otroka lahko prav zares pritegne le tisto, kar je drugačno od vsakdanjega. Enolično žebranje lekcij, nobenega dogajanja pri pouku, togosti vseh vrst, nič napetega, zanimivega – ne, sodobnemu otroku s tem ni mogoče ohranjati pozornosti pri pouku. Roald Dahl je to natanko vedel, ko se je lotil svoje

edinstvene Matilde. V tej knjigi se dogajajo tako čudne reči znotraj stvarne vsakdanjosti, da seveda morajo takoj pritegniti zanimanje, ki ne ugasne vse do konca. To knjigo je moč prebrati samo na dušek. Potem učinkuje kot zdrava, osvežilna pijača za izsušena grla, se pravi kot prava literatura za žejne bralce; nakar si je bodo privoščili vnovič, s krajšimi požirki, da se bodo po prvi utesitvi žeje napili do sitega.

Kar se mi zdi ena najbistvenejših oblik te knjige, je njena naravnost, ne glede na navidezno pretiravanje, in izvirna duhovitost, ki se nam že tako dolgo toži po njej prav v pisanju za mlade. Med duhovitostjo in duhovičenjem marsikdo ne vidi razlike, kar je rodilo prenekatero pisanje, ki ga je otroku bolje skriti. Prav tako je med vzgojnostjo in vzgojo lahko pravi prepad. Še zlasti, če pisatelj nima niti znanja niti posluha za to, česa je željna mlada duša nasploh. Prav zato Volovškarica, ki predstavlja kot ravnateljica osnovne šole prvo oblast in moč, s katero tudi po svoje in čisto zunaj meja sprejemljivega razpolaga čez hrbte otrok, pravzaprav mora biti takšna, kakršno je ponudil Dahl. Drugače otroški duši tudi ne bi bila v stanju ponazarjati že zdavnaj preživelih, zavrnjenih, na smetišču pedagogije razkrajajočih se metod in oblik dela. Vse tisto pač, kar se učencem nagnosko silovito upira in zaradi česar prihaja tolikokrat do nesporazumov v trikotniku učenec—učitelj—starši.

Čprav imamo v zgodbi o Matildi poudarjeno razmejitev med slabim in dobrim, pa vemo, da mora biti tako. To ni črno—belo pisanje; niti najmanj! Bralec mora že na začetku razločiti, kdo je kdo v tej igri, kdo hoče brez ugovora uveljavljati edino le svoje, svojo enoumnost, in kdo hoče biti otrokom zares učitelj, njihov pripravljalec za vstop v zorenje. Nedotakljiva oblast, ravnateljica Volovškarica, je možača prve vrste, ki sovraži otroke in njihovo otroškost. Naj si mara priznati ali ne, je taka zato, ker se je sama oropala, ko je postala hudobna teta krhki, nežni učiteljici Medici. Ta je na šoli njeno diametračno

nasprotje. Konfliktni položaji nastajajo ravno zaradi njune tihe bitke, ki je nobena noče nehati. Volovškarica zato ne, ker je njen položaj edino, kar ji omogoča oblastništvo, Medica zato ne, ker iz lastnih izkušenj ve, kako bolijo krivice, surovost, nasilnost, ki jih pooseblja ravnateljica. Cela šola je namreč nenehno na preži, kako bo spodnesla pri čemer že hudobno možačo in iz tega se poraja upor zoper nasilje; ko se le-to veča zaradi vsebolj nasilnih ukrepov in v odnosu pobesnele Volovškarice, se krepi boj zoper moč oblasti in s tem krivic.

Roald Dahl je v navidez smešne, zabavne prizore umestil tihe poskuse nežne Medice, da bi otrokom bila zares prava učiteljica, ne pa krotilka zveri, v kakršne se sprevračajo vsi v stiku z grobstvo zaradi naravnega obrambnega mehanizma. Seveda je to le navidezno, kajti že nežna sapica prijaznosti jih spet naredi mile in prijetne otroke.

Vse to beremo skozi vrstice o dogajanju na tej šoli, na kateri je čudežni otrok, petletna Matilda, ki se je že pri dveh letih naučila vsega, česar bi se smela šele v šoli. V prvih dneh jo Medica odkrije, vendar ji ravnateljica ne dovoli akceleracije v osmi razred, kamor sodi, češ da so vsi otroci bebci, gnide, kaj šele čudežni. Medica ponudi Matildi posebno vzgojo in izobrazbo, čudežna deklica pa počasi izpelje s svojim znanjem in "nadnaravno" močjo znanja boj zoper ravnateljico. Na koncu ostane pri Medici, saj so njeni starši bili podobnih misli o otrocih, kot je Volovškarica, zato so ji obrnili hrbet.

Imetno branje zahteva seveda pripravljenost.

+++++

Zbirka Sinji galeb si je za 275. knjigo izbrala znano in priljubljeno delu *Nedeljka* Gudrun Mebs. V filmu, posnetem po izidu, je avtorica, poklicno sicer igralka, igrala "nedeljsko" mamo; ta je v prikupni ustvaritvi pisateljica Ula — podobnosti so seveda zgolj naključne.

Knjigo je mogoče prebrati na dušek ali po kapljicah. Na oba načina ničesar ne izgubi, če ne prezremo ničesar. Osemletna Nedeljka, tako imenovana zaradi tega, ker se je rodila v nedeljo, v vsakem primeru osvoji naša srca. Preprosto vzljubimo jo, četudi je sama zelo kritična do sebe in se noče prav nič olepševati. Celo pritakne si kak greh, ki najbrž tega imena ne zasluži, da bi se prav nič ne košatila. V prvoosebni pripovedi namreč ta deklica skrbno opiše najpomembnejši čas v svojem življenju, tedne pred posvojitvijo. Kot številni drugi otroci brez staršev, nastanjeni v domu, tudi Nedeljka sameva s svojimi sanjami, da bi nekoč prišli njeni starši. To upanje je jalovo, kot globoko v sebi ve, toda namesto njih bi lahko nekega dne, nepričakovano, prišli nadomestni. Vmes pa je še ena možnost - nedeljski starši. V tem domu za osirotele mladoletnike je namreč navada, da imovitejši meščani pridejo po kakega otroka, ki jim je všeč, ob nedeljah in mu olepšajo teden. Vsakomur je namreč ta sreča osredok pričakovanja skozi vse delovne dni.

Mala Nedeljka nima nedeljske mame ali družine, kjer bi odložila za nekaj ur breme, ki gotovo ni lahko. Nihče se ne ozre po njej. Sama je prepričana, da zato ne, ker se rada razjoče, se solzi, dobi zabuhel nos in otekle oči. Toda ne more si pomagati. Preobčutljiva je sredi tega neobčutljivega sveta in drvečega življenja. Vendar ravno, ko že izgubi sleherno upanje, da bo tudi njo doletela sreča, nekega dne izve, da si želi priti po njo gospa Fiedler. Neznanska sreča omami Nedeljko, zato pride ob prvem srečanju do nekaterih neprijetnosti. "Mama" in "hči" pa se kljub temu ne samo spoznata, marveč tudi tesno navežeta druga na drugo. Gospa Fiedler je pisateljica, zelo zaposlena, zelo nevsakdanja, vendar se Nedeljka pri drugem srečanju že s srcem opredeli zanjo in še misliti noče več na kakšno drugo, tudi če bi se ponudila. Sčasoma začuti tako globoko povezanost z Ulo, da se mora krepko ukrotiti in

dovoliti Ulinemu prijatelju Christianu dostop do Ule. Na srečo oba "starša" razumeta Nedeljkiine občutke in deklica zadobi v njihovih srcih trdno mesto.

S tem se za Nedeljko vse spremeni. Kar jo je tlačilo ves čas, kar je živela kot sirota v domu, se razkadi, življenje jame opazovati drugače, manj zamerljivo, postaja prijaznejša, prejšnja zadirčnost preide, celo do malce zaostalega (ali vsaj zanamarnjenega) dečka Karlija postane tako sestrsk, da pri Uli izmodeluje pravico, da postane Karliju "nedeljska" sestra, ko bo posvojena.

Priznati je treba, da je avtorica v vlogi pripovedovalke, se pravi kot ustvarjalka zanimive zgodbe, uspela. Ko hitimo za Nedeljko po njenih hrepenjenjskih poteh za mamo in domom, pravim domom, ko sledimo njenim prezgodaj dozorelim pogledom na dogajanje okoli nje, se zavemo, kako napačno včasih presojujamo otroke, saj so veliko bolj domiselni, preudarni, čustveno razvejani in zrelo misleči, kot si predstavljamo, pri tem pa žal marsikdaj prepuščeni na milost in nemilost nerazsodnosti, brezdušnosti in brezbriznosti ali lahkomišelnosti odraslih, domačih in vzgojiteljev. Nedeljka nas popelje v svoj svet, ki je eden izmed svetov. Nenadoma se z vso ostrino pred nas postavi resnica, da taka osemletna deklica ni nobena igračka, noben otrok, tako različen od velikega človeka, pač pa je izoblikovano bitje sicer z malo izkušnjami, pa odprto za vse, kar mu je na voljo. Žal mu je velikokrat komaj kaj ali premalo na voljo, da bi zadostilo njegovim bogatim potrebam, predvsem seveda čustvenim.

Skrbno in natančno branje Nedeljke odkriva odrasle skozi prizmo spoznanj osemletnice. Torej je to koristna knjiga tudi za odrasle, da se bodo lahko uzrli v ogledalu vsakdanjika, v katerem se redko ogledujejo. Sočasno se ob deklici zavemo, kako neizmerno pomembno je srce, je pozornost, s katerima vzgoja ne more zgrešiti namena in cilja. Tako Nedeljko kot Karlija odrešijo samo naklonjenost,

iz povedanega, pod enostavnostjo je skr-

Druga dela

ljubeznivost, potrpežljivost in jima pozitivno oznamujejo bodoče življenje.

x x x

Dlan polna zvezd pisatelja sirskega rodu Rafika Schamija, ki že leta živi in ustvarja v Nemčiji in objavlja tudi v nemškem jeziku, je še en dragocen literarni dar slovenskemu bralcu. Ni pretirano reči, da ta v obliki dnevnika napisana knjiga odkrije v Orientu več kot katerakoli zgodovina. Štirinajstletnik bistrih oči in odprtih ušes namreč skoraj tedensko do sedemnajstega leta zapisuje vse, kar se mu zdi dovolj pomembno v dnevnem dogajanju, v katerega je vključen. Z neverjetno prodornostjo uzira svojo domovino v njeni tradiciji in prepletanju s sodobnim, kar na veliko prodira z Zahoda in spreminja stari svet tega dela Bližnjega vzhoda.

Dečkova in pozneje mladeničeva občutljivost je na stopnji seizmografa, ki zapisuje sleherni tresljaj duše, srca, okolice. Kljub silni notranji nuji, da bi ubesedoval svoja spoznanja, kljub želji, da bi smel končati srednjo šolo, ga oče zaradi pomanjkanja mora vzeti iz šestega razreda, da bi kot on nadaljeval hišno tradicijo, pekarsko obrt. Toda pozornost njegovega učitelja materinščine in prvi pesniški poskusi so dovolj močna spodbuda, da navzlic garaškemu življenju in brez šole naglo napreduje. Skupaj z najboljšimi prijatelji, in s pomočjo zlasti starega modrega Salima, se mu odstira pogled v bistvo bivanja. Salim je pravzaprav prispodoba tisočletne in najgloblje izkristalizirane modrosti, ki je nastajala iz izkušenj in se skozi rodove zlahnila. Kar je dečku nejasno, raztolmači Salim. Tudi za bralca je to pravi studenec, ki okreпча s svojo vodo neskaljene človekoljubnosti, ljubezni in lepote.

Druga vrsta modrosti je dečkova mati, prastara vednost ženske, ki podpira vogale hiše. Seveda neopazno, vendar dečku to ne uide, zato najde pri materi zmerom pravo oporo in podporo, tudi ko gre za

boj, s katerim se želi prebiti k drugemu, zaželenemu poklicu, novinarstvu. Pisanje ga namreč vse bolj napolnjuje s pravim zadovoljstvom. Ljubezne do Nadie mu je vir navdiha za čisto lirsko pesem, politične in socialne razmere pa izvor ogorčenih novinarskih zapisov, s katerimi skupaj s prijateljem Mahmudom, priložnostnim delavcem, piscem dram in bivšim sošolcem začne tudi izdajati Časopis iz nogavice, pogruntavščino brez primere, ki celo oblast spravi na noge, plaši in vznemirja, zlasti ko fanta dejavnost razpredeta čez vso deželo ob pomoči revolucionarnega novinarja Habiba. Ta mora svojo udeležbo plačati z življenjem, kar pa mladeničema ne bo zavezalo jezika ne ustavilo njune dejavnosti.

Iz tedna v teden spremljamo zapisovalca v njegovem telesnem in duhovnem razvoju. Evropski pisatelj bi se lahko v marsičem učil pri Schamiju, še posebej v zapisih o ljubezni, ki od deške prerašča v moško, kar upravičuje povsem naravno oba mlada, da udejanjata svoja čustva. Ti stavki so napisani tako čisto, lepo, brez sleherne odvečne besede, in so sama čista in iskrena ljubezenska občutenja, ki bi zlasti mladim bila lahko vir premišljevanja.

Navidez enolično življenje, v katerem se dogajajo same stare, prastare reči, zlati še boj za preživetje, pa še zdaleč ni to. V tem previranju različnih narodov, narodnosti, ver, pripadnosti, političnih prepričanj, barv, v prepletanju Vzhoda in Zahoda in preko njega tudi Amerike — vsaj v najslabšem, kar so uvozili, v prostituciji in prostituiranju žensk v zabaviščih ameriškega tipa — se jasno izrisuje po pisateljevi zaslugi Sirija in sirski človek. Odpre se nam daljna in neznana dežela, vse bolj vpeta v sodobne civilizacijske tokove, vendar zavezana morali po naravnih zakonih, ki prepovedujejo sirskega človeku žaliti žensko, starce in ne terjajo samo spoštovanje moškega, njegovo prevlado nad žensko. Stari Salim je odmev te uzakonjene enakopravnosti, ki je po-

nekod v visokih civilizacijah ponujena na krožniku kot najvišja pridobitev, kar pa je samo kamuflaža za žensko resnično podrejenost, ki se kaže v odrekanju pravice do opravljanja poklicev, ki so moško področje, kakor tudi v delitvi domačega dela. Dečkova mati in druge sirske matere skrbijo res za dom, otroke, družino, jih pa vidimo kot enakopravne partnerke pred možmi pri odločanju o rodbinskih zadevah. Nihče ne zaničuje ženske zato, ker je ženska. Seveda je še dolga pot do prebitja barrier, saj sirske dekletke starši vidijo najrajši takoj v zakonu, da odpade skrb zanjo. Toda že Nadia, piščevca dekletke, krene na pot samostojnosti in tudi vse bolj pomaga izvoljencu pri njegovem ilegalnem političnem delu.

V sam potek dogajanja so neopazno vključene mnoge prelepe misli, vredne pomnjenja. Evropski človek v svoji obsedenosti od naglice spregleda preveč vrednosti in siromaši svoje življenje. Ne zna več najti miru za tiho prisluškovanje vase, za koristni molk in umiritev svojega razburkanega vsakdanjika. Kakšna razlika z urami, kakor jih izkorišča naš mladi zapisovalec v dnevnik. Vsako premisli, ji v sebi dodeli pomen, ne zapravlja časa za jalovosti, nasprotno, napolni ga, kolikor je le mogoče, saj iz izkušnje ve, kako dragocena je vsaka ura in kako ne-spametno je razmetavati podarjene dneve. Vendar zna ceniti vse lepote okoli sebe. Ne prezre ničesar: ne pihljanja vetriča v Nadiinih laseh, ne cveta, ki ga odpira zanjo, in ne sinjega neba, ki prijazno opazuje mlado ljubezen. To je tisto, kar dela ljudi prijatelje med seboj, kar utrjuje zvestobo, kar odganja izdajalstvo vsake vrste, kar krepi vedno človeško potrebo po prijateljstvu, po medsebojnem razumevanju, stikih, pomoči.

Zgovorna knjiga *Dlan polna zvezd* je zares dlan polna zvezd, samo znati je treba seči po njih. Slednji zapis nosi sporočilo, potihoma nagovori bralca, mu ponuja novo zvezdo, novo lepoto, novo iskrenost se vrednoto. Pod silno skromnostjo povedanega, pod enostavnostjo je skri-

to toliko zvezdnega bogastva, da je res škoda, ko bi te knjige ne dobilo v roke čimveč mladih bralcev. Tudi ostalim bo lahko kažipot, vse tja v pozna leta.

Ko avtor predstavlja življenje in miselnost svoje domovine, jo gotovo najbolje sočasno tudi odpira svetu. Priznajmo, da nam je malo znana. Zdaj smo se po Schamijevi zaslugi razgledali po njej, posebno po njenih prebivalcih, po njihovi strpnosti, s katero živijo na nevelikem prostoru tako različni ljudje brez medsebojnih napetosti, sovraštva, prisile, kar je celo v Evropi še vedno, vsaj ponekod, redkost.

In tudi to je dragocenost te knjige vrhu drugih. Zlasti za naš čas, ki nosi vojne v sebi in se ne zna ozdraviti od njih. Rafik Schami nam tudi opisuje grde politične razmere v Siriji, vendar ima za to sredstvo: novinarske zapise kot boj zoper tiranijo vsake vrste. Beseda, pravi Habib, je močnejša kot vse orožje.

Nada Gaborovič

BEVKOVA PESTRNA V RUSKEM PREVODU

Ob stoletnici Bevkovega rojstva je lani v Moskvi pri založbi Hudožestvennaja literatura, izšel v zbirki Biblioteka sodobne jugoslovanske književnosti izbor iz Bevkove proze v ruskem prevodu, ki obsega kar 528 strani. Naslovljen je po eni od uvrščenih povesti *Sunduk s srebrom* (*Skrinja s srebrniki*, kakor je Bevk prvotno naslovil povest, ki jo mi poznamo pod naslovom *Srebrniki*). Izbor je prvič izšel leta 1971, a je zdaj deloma preurejen in dopolnjen. Na novo je napisana tudi spremna študija. Njena avtorica je leningrajska znanstvenica Maja Ryzova, ki že več desetletij raziskuje slovensko književnost ter še posebej njene zveze z rusko književnostjo. Deluje pa tudi kot prevajalka in je že za prvo izdajo knjige prevedla povest *Bridka ljubezen*, za to izdajo pa dodatno mladinsko delo *Pestrna*.

Druga dela v izboru so: povesti *Hiša v*